

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
УМАНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ САДІВНИЦТВА

Кафедра туризму та готельно-ресторанної справи

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Гарант освітньої програми

Людмила Людмила ТРАНЧЕНКО

«08» серпня 2024 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Екскурсологія

Освітній рівень: другий (магістерський)

Галузь знань: 24 Сфера обслуговування

Спеціальність: 242 Туризм

Освітня програма: Туризм

Факультет: менеджменту

Умань – 2024

Робоча програма навчальної дисципліни «Екскурсологія» для здобувачів вищої освіти спеціальності 242 Туризм освітньої програми Туризм. – Умань: Уманський національний університет садівництва, 2024. 18 с.

Розробники: Діана НАГЕРНІОК, к.е.н. доцент

 Діана НАГЕРНІОК

Робоча програма затверджена на засіданні кафедри туризму та готельно-ресторанної справи
Протокол від «08» серпня 2024 року № 1

Завідувач кафедри туризму та готельно-ресторанної справи

 Людмила ТРАНЧЕНКО

«08» серпня 2024 року

Схвалено науково-методичною комісією факультету менеджменту
Протокол від «09» серпня 2024 року № 1

Голова Марина ГОМЕНІОК

«09» серпня 2024 року

© УНУС, 2024 рік

© Нагерніок Д.В., 2024 рік

1. ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, освітній рівень, назва освітньої програми	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів – 3	Галузь знань: <u>24 «Сфера обслуговування»</u>	Вибіркова	
	Спеціальність: <u>242 «Туризм»</u>		
Модулів – 1	Освітній рівень: другий (магістерський) Освітньо-професійна програма: «Туризм»	й	
Змістових модулів – 2		2-й	
Загальна кількість годин – 90 год.		Семестр	
		3-й	
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 2,0; самостійної роботи студента – 4,0		Лекції	
		14 год.	
		Практичні, семінарські	
		16 год.	.
		Лабораторні	
			-
	Самостійна робота		
	90 год.	-	
	Вид контролю: Залік		

2. МЕТА ТА ЗАВДАННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Робоча програма навчальної дисципліни «Екскурсологія» розроблена відповідно до «Положення про методичне забезпечення освітнього процесу в Уманському національному університеті садівництва», затвердженого Вченою радою Університету протокол № 1 від 08.10.2020, зі змінами та доповненнями від 11.07.2024, протокол №8, та введеного в дію наказом ректора від 11.07.2024 №01-16/18/од. (<https://www.udau.edu.ua/ua/file/iERg>).

Навчальна дисципліна «Екскурсологія» належить до вибіркових дисциплін, вивчення яких передбачено освітньо-професійною програмою «Туризм» підготовки фахівців другого (магістерського) рівня вищої освіти за спеціальністю 242 Туризм галузь знань 24 Сфера обслуговування.

Мета вивчення дисципліни – є формування у здобувачів комплексу теоретичних знань, практичних вмінь і навичок, які дозволять їм самостійно організовувати й планувати екскурсійну діяльність, розробляти та проводити екскурсії, здійснювати екскурсійне обслуговування туристів на високому професійному рівні.

Завдання дисципліни:

- засвоєння теорії, методології та методики екскурсійної справи;
- оволодіння основними прийомами екскурсійної методики;
- опанування складових професійної майстерності екскурсовода та шляхів її підвищення;
- набуття практичних навичок в розробці та проведенні екскурсій;
- професійна майстерність екскурсовода та шляхи її вдосконалення;
- оволодіння знаннями про педагогіку та психологію екскурсійної діяльності.

Предметом вивчення дисципліни є теоретико-методологічні засади екскурсійної справи, методичні, психологічні й педагогічні аспекти організації та здійснення екскурсійної діяльності.

Міждисциплінарні зв'язки: вивчення змісту дисципліни базується на освоєнні курсів першого (бакалаврського) та органічно пов'язана з такими навчальними дисциплінами як «Туризмологія», «Регіонознавство», «Управління рекреаційними центрами».

Вивчення навчальної дисципліни «Екскурсологія» передбачає формування та розвиток у здобувачів компетентностей і програмних результатів навчання відповідно до освітньо-професійної програми «Туризм» спеціальності 242 Туризм галузі знань 24 Сфера обслуговування (табл. 1).

Таблиця 1.

Матриця компетентностей і програмних результатів навчання, що формуються під час вивчення навчальної дисципліни «Екскурсологія»

Шифр компетентності	Компетентності	Шифр програмних результатів навчання	Програмні результати навчання
Загальні компетентності (ЗК)			
ЗК 6	Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу	PH1	Спеціалізовані концептуальні знання, що включають сучасні наукові здобутки, критичне осмислення проблем у сфері туризму та рекреації і на межі галузей знань.
ЗК 7	Здатність виявляти, ставити та вирішувати проблеми	PH10	Приймати ефективні рішення у сфері туризму та рекреації щодо розв'язання широкого кола проблем, зокрема безпеки і якості туристичного обслуговування
Спеціальні (фахові) компетентності (СК)			
СК 1	Здатність застосовувати у професійній діяльності категорійно-термінологічний апарат, концепції, методи та інструментарій системи наук, що формують науковий базис туризму та рекреації.	PH1	Спеціалізовані концептуальні знання, що включають сучасні наукові здобутки, критичне осмислення проблем у сфері туризму та рекреації і на межі галузей знань
СК 5	Здатність оперувати інструментами збору, обробки інформації, аналізувати та управляти туристичною інформацією.	PH10	Приймати ефективні рішення у сфері туризму та рекреації щодо розв'язання широкого кола проблем, зокрема безпеки і якості туристичного обслуговування

Методи навчання та засоби діагностики, що відповідають визначеним результатам навчання за навчальною дисципліною «Екскурсологія», наведено в табл. 2, 3.

Таблиця 2

**Результати, методи навчання та методи контролю за навчальною
дисципліною «Екскурсологія»**

Результати навчання за навчальною дисципліною		Методи навчання	Методи контролю
1	Знання:		
1.1	теоретико-методологічні засади організації екскурсійного процесу;	лекція, практичне заняття, дискусія, вирішення конкретних ситуацій, самонавчання через Moodle	усне опитування, експрес-контроль, тестування, участь у дискусії, виконання індивідуальних і командних завдань, підготовка та представлення презентацій
1.2	психологічні та педагогічні аспекти екскурсійної діяльності;		
1.3	основні вимоги до розробки та реалізації екскурсійного продукту;		
1.4	техніку підготовки і проведення різних видів екскурсій, їх методичне забезпечення;		
1.5	компоненти професійної майстерності екскурсовода.		
2	Уміння/навички:		
2.1	організовувати екскурсійний процес;	лекція, практичне заняття, дискусія, вирішення конкретних ситуацій, самонавчання через Moodle	усне опитування, експрес-контроль, тестування, участь у дискусії, виконання завдань, підготовка та представлення презентацій
2.2	розробляти та впроваджувати інноваційний екскурсійний продукт;		
2.3	реалізовувати на практиці різні форми та методи роботи з екскурсантами;		
2.4	удосконалювати екскурсійну майстерність;		
3	Комунікація:		
3.1	переконливе донесення до фахівців і нефахівців екскурсійного матеріалу;	лекція, практичне заняття, дискусія, вирішення конкретних ситуацій	представлення презентацій, проведення пробної екскурсії
3.2	презентація пробної екскурсії перед здобувачами та екскурсантами;		
4	Відповідальність і автономія		
4.1	управління робочими процесами та екскурсантами в процесі проведення екскурсії	практичне заняття, дискусія, вирішення конкретних ситуацій	представлення презентацій, вирішених конкретних ситуацій
4.2	спроможність забезпечувати й підвищувати свою професійну майстерність як екскурсовода		

Таблиця 3

Методи навчання та методи контролю програмних результатів навчання з навчальної дисципліни «Екскурсологія»

Програмний результат навчання		Метод навчання	Методи контролю
РН 1	Спеціалізовані концептуальні знання, що включають сучасні наукові здобутки, критичне осмислення проблем у сфері туризму та рекреації і на межі галузей знань.	<ul style="list-style-type: none"> - метод передачі і сприйняття навчальної інформації, пробудження наукового інтересу (розповідь, пояснення, бесіда, лекція, ілюстрація, демонстрація, спостереження); - метод практичного засвоєння курсу з допомогою складання тестових завдань, вирішення ситуацій з метою набування умінь і практичних навиків; - метод самостійного засвоєння студентами навчального матеріалу у вигляді складання тестів, вирішення задач, написання повідомлень на підставі самостійно опрацьованої базової літератури та додаткових джерел інформації з метою конкретизації й поглиблення базових знань, необхідних умінь та практичних навиків (самостійна робота); - електронні матеріали з курсу на платформі Moodle. 	<p>Виконання завдань на практичних заняттях, представлення презентацій, виконання завдань самостійної роботи.</p> <p>Виконання групових та індивідуальних завдань, письмове та усне опитування, модульне тестування.</p> <p>Проведення пробної екскурсії</p>
РН 10	Приймати ефективні рішення у сфері туризму та рекреації щодо розв'язання широкого кола проблем, зокрема безпеки і якості туристичного обслуговування		

3. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ЕКСКУРСОЛОГІЇ

Тема 1. Екскурсологія як наука.

Поняття про екскурсологію, її об'єкт і предмет дослідження, основні завдання. Взаємозв'язок екскурсології з іншими науками.

Історія розвитку екскурсології. Генеза екскурсологічних знань. Сучасні підходи в теорії екскурсології.

Значення екскурсії у туристично-рекреаційній діяльності. Місце та роль екскурсології в системі підготовки фахівців у сфері туризму. Структура навчальної дисципліни. Основна наукова та навчальна література з екскурсології.

Тема 2. Теорія і методологія екскурсійної справи.

Екскурсія, її сутність, функції та ознаки. Екскурсійні об'єкти, принципи та критерії їх відбору. Характеристика екскурсійних об'єктів. Класифікація екскурсій: за змістом, складом, кількістю учасників, місцем проведення, формою проведення, способом пересування. Тематика та зміст екскурсій.

Екскурсійний процес, його основні принципи (науковість, доступність, системність, переконливість). Форми екскурсійної діяльності. Правові засади екскурсійної діяльності. Поняття про екскурсійне обслуговування. Види екскурсійних послуг.

Методи пізнання та їх використання в екскурсійному процесі. Екскурсійний метод пізнання, його комплексний характер. Вимоги до екскурсійного методу. Діалектичні, формально-логічні, конкретно-історичні та часткові методи в екскурсології.

Дотримання законів логіки в екскурсійній діяльності. Логічна форма екскурсії. Логічні проблеми в екскурсіях та можливості їх усунення.

Тема 3. Психологія в екскурсійній справі.

Екскурсія як психологічний процес. Особливості розумової діяльності та їх застосування в екскурсії (сприйняття, відчуття, увага, пам'ять, уява, пізнання, емоції).

Пізнавальна активність під час екскурсії. Дедуктивний та індуктивний методи пізнання в екскурсіях. Механізми сприйняття інформації. Пізнавальні, емоційні та вольові процеси сприйняття екскурсійного матеріалу. Поєднання чуттєвого та логічного методів пізнання в процесі екскурсії. Уявлення, судження та умовиводи як складові процесу мислення екскурсантів. Асоціації в екскурсіях. Словесні, наочні та практичні методи роботи екскурсовода з екскурсантами. Правила екскурсійного спілкування. Психоемоційний контакт між екскурсоводом і групою, методи його встановлення та підтримки. Активність екскурсантів як показник ефективності екскурсії. Зацікавленість та її прояви.

Робота з пам'яттю екскурсантів. Види пам'яті. Використання основних процесів пам'яті в екскурсійній діяльності. Привертання, концентрація та переведення уваги. Втрата і деконцентрація уваги та способи їх подолання. Методи керування увагою, стимулювання емоцій. Уява екскурсантів, її роль у реалізації завдань екскурсії. Образ території (теми) як головний результат екскурсії.

Тема 4. Педагогіка в екскурсійній справі.

Екскурсія як педагогічний процес, форма навчання та виховання особистості. Культурно-просвітницькі аспекти екскурсійної роботи. Особливості поєднання в екскурсії завдань навчання та виховання. Дидактичне та виховне завдання екскурсовода.

Компоненти педагогічної діяльності екскурсовода. Конструктивний, організаторський, комунікативний і пізнавальний компоненти екскурсійної діяльності.

Дидактичні принципи екскурсії (системність, ідейність, наочність, зв'язок із життям, доступність, переконливість). Дидактичні цілі екскурсії – навчити бачити, озброїти навичками самостійного спостереження та отримання знань з екскурсійного середовища, виховати повагу до різних культур і народів, стимулювати розвиток особистості тощо. Використання екскурсоводом методів переконання, приучення, вимагання та заохочення. Осмислення екскурсійної інформації. Виховний вплив екскурсовода на екскурсантів. Виховне значення тематичних екскурсій. Виховання у екскурсантів навичок самостійного дослідження об'єктів. Післяекскурсійна робота екскурсовода.

Педагогічна техніка екскурсовода та її елементи.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 2. МЕТОДИКА Й ТЕХНІКА ЕКСКУРСІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Тема 5. Методика розробки екскурсій.

Загальна та часткова екскурсійні методики. Структура методики екскурсійної роботи. Вимоги екскурсійної методики. Особливості екскурсійної методики у різних видах екскурсій. Напрями підвищення якості методичної роботи в екскурсійних установах. Науково-методична література.

Технологія підготовки інноваційного екскурсійного продукту. Організація та зміст процесу розробки нової екскурсії. Творча група, її склад. Основні етапи підготовки екскурсійного продукту. Маркетинговий аналіз середовища екскурсійної діяльності. Формулювання теми, мети і завдань екскурсії, з'ясування інноваційних переваг екскурсійного продукту. Визначення можливостей проведення екскурсії за темою на визначеній території, характеру та форми екскурсії, цільової аудиторії продукту. Відбір літератури та складання бібліографії. Пошуки інших джерел екскурсійного матеріалу (літературних, архівних, статистичних тощо). Аналіз джерел інформації. Відбір та вивчення екскурсійних об'єктів. Класифікація об'єктів, критерії їх оцінки. Підготовка картки (паспорту) об'єкту. Розробка та складання маршруту екскурсії. Об'їзд (обхід) маршруту, складання його картосхеми. Написання контрольного тексту екскурсії. Комплектування «портфелю екскурсовода». Відбір методичних прийомів проведення екскурсії. Визначення техніки проведення екскурсії. Складання методичної розробки.

Укладання документації екскурсії (технологічної карти, таблицю екскурсії). Індивідуальний текст екскурсії, його особливості. Структура тексту.

Затвердження екскурсії і впровадження її у сферу екскурсійного обслуговування.

Тема 6. Методика проведення екскурсій.

Методичні прийоми в екскурсії як засіб дій екскурсовода, їх класифікація. Методичні прийоми показу, розповіді, руху. Особливі методичні прийоми в екскурсіях. Засвоєння екскурсоводом методичних прийомів.

Основні вимоги до показу. Етапи показу, співвідношення показу та розповіді, показ та огляд. Прийоми попереднього огляду, панорамного показу, зорової реконструкції, зорового монтажу, локалізації подій, абстрагування, інтеграції, зорового порівняння, зорової аналогії, асоціацій. Демонстрація наочності.

Основні вимоги до розповіді. Особливості розповіді в екскурсіях (залежність від темпу пересування, підпорядкованість показу, використання зорових доказів, конкретність, адресність, переконливість). Прийоми екскурсійної розповіді: екскурсійна довідка, опис, коментування, характеристика, пояснення, репортаж, цитування, літературний монтаж, посилання на свідків, персоніфікація, «питання-відповідь»,

проблемна (дискусійна) ситуація, зіткнення суперечливих версій та ін. Техніка проведення розповіді під час руху транспорту.

Співвідношення розповіді та показу. Варіанти поєднання показу та розповіді в екскурсії. Використання пауз в екскурсії. Відповіді на питання екскурсантів.

Вимоги до техніки ведення екскурсії. Забезпечення безперервності екскурсії як процесу засвоєння знань.

Тема 7. Професійна майстерність екскурсовода.

Виникнення професії «екскурсовод»: вітчизняний та зарубіжний досвід. Престижність професії. Система професійної підготовки та підвищення кваліфікації екскурсоводів. Організація екскурсійної роботи на туристично-екскурсійних підприємствах (екскурсійний маркетинг, створення екскурсій, підготовка екскурсовода, реклама, комунікаційна діяльність, екскурсійне обслуговування, менеджмент екскурсійної діяльності).

Поняття про професійну майстерність екскурсовода. Вимоги до екскурсовода, його права та обов'язки. Особистість екскурсовода та її роль у професійній діяльності. Конструктивні, організаторські, комунікативні й пізнавальні здібності екскурсовода. Ерудиція екскурсовода. Тенденційність в роботі екскурсовода. Роль темпераменту екскурсовода у проведенні екскурсії. Авторитет та індивідуальність екскурсовода. Інтуїція екскурсовода. Моральні якості. Самооцінка.

Професійні знання, вміння та навички екскурсовода, їх формування. Система навчальних вправ. Домашні завдання. Екскурсовод як інформатор, коментатор, співрозмовник, порадник, емоційний лідер. Мова екскурсовода. Форми ораторського мистецтва екскурсовода. Зовнішня та внутрішня мова екскурсовода. Прихований діалог. Стил та культура мови. Мовний етикет. Темп та ритм мови. Логічні наголоси. Невербальні засоби спілкування. Класифікація жестів, що використовуються в екскурсійному показі. Міміка та поза екскурсовода. Екскурсійний етикет.

Фактори, що впливають на екскурсійну майстерність. Шляхи удосконалення екскурсійної майстерності

4. СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин					
	Усього	у тому числі				
		л	п	лаб	інд	с.р.
1	2	3	4	5	6	7
Змістовий модуль 1. ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ЕКСКУРСОЛОГІЇ						
Тема 1. Екскурсологія як наука.	12	2	2			8
Тема 2. Теорія і методологія екскурсійної справи.	12	2	2			8
Тема 3. Психологія в екскурсійній справі.	12	2	2			8
Тема 4. Педагогіка в екскурсійній справі.	12	2	2			8
Разом за змістовим модулем 1	48	8	8			32
Змістовий модуль 2. МЕТОДИКА Й ТЕХНІКА ЕКСКУРСІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ						
Тема 5. Методика розробки екскурсій.	12	2	2			8
Тема 6. Методика проведення екскурсій.	14	2	2			10
Тема 7. Професійна майстерність екскурсовода*	16	2	4			10
Разом за змістовим модулем 2	42	6	8			28
Усього годин	90	14	16			60

*залучений стейкхолдер для спільного проведення аудиторного заняття

5. ТЕМИ СЕМІНАРСЬКИХ (ПРАКТИЧНИХ, ЛАБАРАТОРНИХ) ЗАНЯТЬ

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
Змістовий модуль 1. ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ЕКСКУРСОЛОГІЇ		
1	Тема 1. Екскурсологія як наука.	2
2	Тема 2. Теорія і методологія екскурсійної справи.	2
3	Тема 3. Психологія в екскурсійній справі.	2
4	Тема 4. Педагогіка в екскурсійній справі.	2
	Разом	8
Змістовий модуль 2. МЕТОДИКА Й ТЕХНІКА ЕКСКУРСІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ		
5	Тема 5. Методика розробки екскурсій.	2
6	Тема 6. Методика проведення екскурсій.	2
7	Тема 7. Професійна майстерність екскурсовода	4
	Разом	8
Всього		16

6. САМОСТІЙНА РОБОТА

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Основи екскурсознавства	5
2	Організація екскурсійних послуг на туристично-екскурсійних підприємствах	5
3	Екскурсійна теорія: сутність екскурсії та класифікація екскурсій	5
4	Технологія підготовки нової екскурсії. Етапи підготовки нової екскурсії	5
5	Методичні прийоми ведення екскурсії	5
6	Техніка ведення екскурсії	5
7	Професійна майстерність екскурсовода	5
8	Диференційований підхід до екскурсійного обслуговування	5
9	Регіональні екскурсійні ресурси	5
10	Розробка та презентація пробної екскурсії.	15
	Разом	60

7. ІНДИВІДУАЛЬНІ ЗАВДАННЯ

Під час вивчення дисципліни «Екскурсологія» здобувачі вищої освіти виконують індивідуальне навчально-дослідне завдання розробка екскурсії.

Індивідуальне навчально-дослідне завдання необхідне для систематизації, закріплення теоретичних знань і набуття практичних навичок з дисципліни. Так само ІНДЗ дозволяє опанувати здобувачам вищої освіти необхідними навичками при вирішенні конкретних практичних завдань по створенню нової екскурсії, розвитку навичок самостійної роботи й оволодінням методикою підготовки і ведення екскурсії.

Цілями виконання ІНДЗ є: закріплення, поглиблення й узагальнення знань, отриманих здобувачами на теоретичних і практичних заняттях, а також придбання навичок при проектуванні й здійсненні екскурсійного обслуговування за окремими етапами надання послуги, використовуючи існуючі технології.

При виконанні ІНДЗ здобувач повинен продемонструвати вміння у сфері науково-дослідної діяльності, уміння аналізу і синтезу інформаційних матеріалів за темою екскурсії, творчий підхід у представленні підтеми екскурсії.

Вказівки щодо вибору теми індивідуальної роботи та рекомендації до написання наведено у Методичних вказівках до самостійної роботи з дисципліни «Екскурсологія» для здобувачів другого (магістерського) рівня вищої освіти денної форми навчання спеціальності 242 «Туризм» освітньо-професійної програми «Туризм», які входять до методичного забезпечення дисципліни.

8. МЕТОДИ НАВЧАННЯ

Теоретичні та практичні положення дисципліни вивчаються студентами в процесі роботи над лекційним курсом, участі у практичних заняттях, самостійній роботі, яка полягає у вивченні та опрацюванні наукової, навчально-методичної літератури, законодавчих і нормативних актів, виконанні навчальних завдань.

В освітньому процесі використовуються наступні методи навчання: тематичні лекції; практичні заняття, інтерактивні заняття; мозковий штурм, експрес контроль, індивідуальні заняття із підготовкою презентацій; консультації з викладачем; самонавчання на основі конспектів, посібників та іншої рекомендованої літератури, навчальних мультимедійних матеріалів, через модульне об'єктно-орієнтоване динамічне навчальне середовище – Moodle (табл. 2).

Дистанційні технології навчання є однією з форм індивідуалізації освітнього процесу, що ґрунтується на принципах відкритого навчання з широким використанням комп'ютерних навчальних програм різного призначення та створює інформаційне освітнє середовище для передачі веб-ресурсів навчальних дисциплін і взаємодії між учасниками. Дистанційне навчання в Уманському НУС здійснюється відповідно до положення «Про організацію поточного, семестрового контролю та проведення атестації здобувачів освіти із застосуванням дистанційних технологій в Уманському національному університеті садівництва». Для забезпечення освітнього процесу з використанням технологій дистанційного навчання в УНУС і використовується система управління навчанням Moodle. Матеріали курсу «Екскурсологія» розміщені на платформі Moodle.

В умовах дистанційної освіти проведення лекцій і практичних занять відбувається у форматі відеоконференцій. Для організації освітнього процесу використовуються такі технічні сервіси, як Zoom, Telegram, Moodle та електронна пошта.

9. МЕТОДИ КОНТРОЛЮ

Для забезпечення оцінювання здобувачів проводиться поточний (модульний) контроль.

Модульний контроль передбачає перевірку стану засвоєння визначеної системи елементів знань і вмінь здобувачів з того чи іншого модулю.

При контролі систематичності та активності роботи на семінарських заняттях оцінюванню в балах підлягають: рівень знань, повнота, якість і вчасність виконання завдань та результати захисту; рівень знань, продемонстрований у відповідях і виступах на семінарських заняттях; активність при обговоренні питань, що винесені на семінарські заняття; результати експрес-контролю тощо.

При виконанні модульних (контрольних) завдань оцінюванню в балах підлягають теоретичні знання і практичні уміння, яких набули здобувачі після опанування певного модуля. Модульний контроль проводиться письмово у формі тестів.

Повторне виконання модульних контрольних робіт на вищу кількість балів дозволяється, як виняток, з поважних причин за погодженням викладача, який викладає дисципліну.

У разі невиконання певних завдань поточного контролю з об'єктивних причин, студенти мають право, з дозволу викладача, скласти їх до останнього семінарського заняття. Час і порядок складання визначає викладач. У разі, коли студент не з'явився на проведення модульної контрольної роботи без поважних причин, він отримує нуль балів. Передача модульного контролю допускається у строки, які встановлюються викладачем.

Знання студента з певного модуля вважаються незадовільними, за умови коли сума балів його поточної успішності та за модульний контроль складають менше 61% від максимально можливої суми за цей модуль. У такому випадку можливе повторне перескладання модуля у терміни встановлені викладачем.

Рейтингова сума балів з навчальної дисципліни після складання модулів виставляється як сума набраних студентом балів протягом семестру.

10. РОЗПОДІЛ БАЛІВ, ЯКІ ОТРИМУЮТЬ СТУДЕНТИ

В основу рейтингового оцінювання знань студента закладена спеціальна 100-бальна шкала оцінювання (максимально можлива сума балів, яку може набрати студент за всіма видами контролю знань з дисципліни з урахуванням поточної успішності, самостійної роботи, науково-дослідної роботи, тощо).

Встановлюється, що при вивченні дисципліни студент може набрати максимально 100 балів. Кількість балів, які можна набрати у ході вивчення курсу дисципліни розподіляються наступним чином:

Розподіл балів, присвоюваних студентам при вивченні дисципліни «Екскурсологія»

Поточний (модульний) контроль									ІНД	Сума
Змістовий модуль 1 (45 балів)					Змістовий модуль 2 (35 балів)					
T1	T2	T3	T4	МК1	T5	T6	T7	МК2	20	100
10	10	10	10	5	10	10	10	5		

** - визначається на розсуд НПП і може складати до 10 балів <https://www.udau.edu.ua/ua/file/iERg>

Поточний контроль.

Об'єктами *поточного контролю* знань студентів є активність і систематичність роботи на семінарських заняттях, виконання завдань для самостійної роботи студентів, розв'язання модульних завдань.

При контролі на *семінарських заняттях* оцінці підлягають: рівень знань, продемонстрований у відповідях і виступах; активність при обговоренні заявлених на занятті питань; результати бліцопитування та письмового або тестового контролю знань.

Під час контролю виконання завдань для *самостійної роботи* оцінюванню підлягають: правильність і повнота врахування усіх складових завдання; обґрунтованість відповіді.

При контролі виконання *модульних завдань* оцінці підлягають теоретичні знання та практичні навички, яких набули студенти після опанування тем змістового модуля. Контроль проводиться у вигляді відповідей на тестові питання.

Максимальна сума балів поточного контролю з дисципліни «Екскурсологія» – 100. Бали розподіляються наступним чином:

1. Систематичність та активність роботи на семінарських заняттях оцінюється в 10 балів:

а) відповідь з питань семінарів / виконання практичних завдань – 5 балів:

б) змістовні доповнення при обговоренні питань семінарів – 2 бали.

2. Виконання завдань для самостійної роботи студентів оцінюється в 4 бали:

а) підготовка презентації – 5 балів.

Заохочувальні бали – представлення результатів науково-дослідних робіт: участь у студентських олімпіадах, конкурсах наукових робіт, грантах, науково-дослідних проєктах – 1–10 балів; публікація наукових статей, тез доповіді на конференції – 1–10 балів.

Виконання студентами завдання повинно носити виключно самостійний характер. Тому, за використання заборонених джерел (шпаргалок, засобів зв'язку та ін.) чи підказок студент одержує нульову оцінку. Списування під час контрольних заходів заборонені (в т.ч. із використанням мобільних девайсів). Мобільні пристрої дозволяється використовувати лише під час он-лайн тестування.

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою
		для екзамену
90 – 100	A	відмінно
82 – 89	B	добре
74 – 81	C	
64 – 73	D	задовільно
60 – 63	E	
35 – 59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання

Оцінка «відмінно» (90 – 100 балів). Здобувач має систематичні та глибокі знання навчального матеріалу, вміє без помилок виконувати практичні завдання, які передбачені програмою курсу, засвоїв основну й ознайомився з додатковою літературою, викладає матеріал у логічній послідовності, робить узагальнення й висновки, наводить практичні приклади у контексті тематичного теоретичного матеріалу.

Оцінка «добре» (74 – 89 балів). Здобувач повністю засвоїв навчальний матеріал, знає основну літературу, вміє виконувати практичні завдання, викладає матеріал у логічній послідовності, робить певні узагальнення й висновки, але не наводить практичних прикладів у контексті тематичного теоретичного матеріалу або допускає незначні помилки у формулюванні термінів, категорій, невеликі помилки у розрахунках при вирішенні практичних завдань.

Оцінка «задовільно» (60 – 73 бали). Здобувач засвоїв матеріал не у повному обсязі, дає неповну відповідь на поставлені теоретичні питання, припускається грубих помилок при вирішенні практичного завдання.

Оцінка «незадовільно» (менше 60 балів). Здобувач не засвоїв навчальний матеріал, дає неправильні відповіді на поставлені теоретичні питання, не володіє основними методами наукових досліджень при виконанні практичних завдань. Здобувач не допускається до складання іспиту, якщо кількість балів одержаних за результати успішності під час поточного та модульного контролю (відповідно змістовому модулю) впродовж семестру в сумі не досягла 35 балів.

11. МЕТОДИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ

1. Нагернюк Д.В. Опорний конспект лекцій з навчальної з дисципліни «Екскурсологія» для здобувачів другого (магістерського) рівня вищої освіти денної форми навчання спеціальності 242 «Туризм» освітньо-професійної програми «Туризм». Умань: Уманський НУС, 2024. 60 с.;

2. Нагернюк Д.В. Інструктивно-методичні матеріали до практичних занять з дисципліни «Екскурсологія» для здобувачів другого (магістерського) рівня вищої освіти денної форми навчання спеціальності 242 «Туризм» освітньо-професійної програми «Туризм». Умань: Уманський НУС, 2024. 24 с.;

3. Нагернюк Д.В. Методичні вказівки до самостійної роботи з дисципліни «Екскурсологія» для здобувачів другого (магістерського) рівня вищої освіти денної форми навчання спеціальності 242 «Туризм» освітньо-професійної програми «Туризм». Умань: Уманський НУС, 2024. 29 с.;

12. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Нормативно-правові акти:

1. Положення про порядок видачі дозволів на право здійснення туристичного супроводу фахівцям туристичного супроводу. Наказ [видано Державною туристичною адміністрацією України 24 вересня 2004 р. № 83]. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/z1344-04>

2. Про внесення змін до Закону України «Про туризм». Закон України [прийнято Верхов. Радою 18 листопада 2003 р. № 1282-IV]. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1282-15>

3. Про внесення змін до Правил надання послуг пасажирського автомобільного транспорту. Постанова [видано Кабінетом Міністрів України 29 січня 2003 р. № 141]. URL: <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/176-97-%D0%BF>

4. Про затвердження Ліцензійних умов провадження господарської діяльності з організації іноземного, внутрішнього, зарубіжного туризму, екскурсійної діяльності. Розпорядження Кабінету Міністрів України від 17.01.2001 №7/62. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0103-01/conv/print>

Базова:

1. Бабарицька В., Короткова А., Малиновська О. Екскурсознавство і музеєзнавство. Навчальний посібник. К.: Альтерпрес, 2012. 444 с.

2. Богатирьова Г.А., Ніколайчук О.А., Романуха О.М., Снігур К.В. Організація туристичної діяльності: методика та практика. [навч. посіб.]. Кривий Ріг: ДонНУЕТ, 2020. 159 с.

3. Галасюк С.С. Організація туристичних подорожей та екскурсійна діяльність. Навчальний посібник. К.: Центр учбової літератури. 2020. 178 с.

4. Галасюк С.С. Стандартизація, сертифікація туристичних послуг та ліцензування туристичної діяльності. Навчальний посібник. Одеса: Астропринт. 2011. 208 с.

5. Галасюк С.С., Нездоймінов С.Г. Організація туристичних подорожей та екскурсійної діяльності. Навчальний посібник. К.: Центр учбової літератури. 2013. 178 с.

6. Король О.Д. Організація екскурсійних послуг у туризмі. Навч.-метод. Посібник. Чернівці: Чернівецький нац. ун-т. 2016. 144 с.

7. Любіцева О.О. Методика розробки турів. Навчальний посібник. Київ: Альтепрес, 2003. 104 с. https://tourlib.net/books_ukr/lubiceva_mrt.htm

8. Мальцева Л.В. «Організація екскурсійних послуг» як навчальна дисципліна URL: http://tourlib.net/statti_ukr/malceva2.htm

9. Матвієнко А.Т., Цись В.Г. Технологія та організація туристичної діяльності. Навч. посібник. К.: Кондор. 2015. 120 с.
10. Поколюдна М.М. Організація екскурсійної діяльності. Харків. нац. ун-т міськ. госп-ва ім. О. М. Бекетова. Харків : ХНУМГ ім. О. М. Бекетова. 2017. 180 с.
11. Федорченко В.К., Костюкова О.М., Дьорова Т.А., Олексійко М.М. Історія екскурсійної діяльності в Україні. К.: Кондор. 2010. 166 с.

Допоміжна:

1. Абрамов В. В. Проблеми та перспективи розвитку екскурсійної справи в Україні. URL: <http://www.spilnota.net.ua/ua/article/id-1890/>
2. Александрова С.А., Богдан Н.М., Нохріна Л.А. Детермінанти розвитку туризму: колективна монографія; за заг. ред. І. М. Писаревського ; Харків. нац. ун-т міськ. госпва ім. О. М. Бекетова. Харків: ХНУМГ ім. О.М. Бекетова, 2018. 159 с.
3. Альтгайм Л.Б. Основне значення та принципи організації екскурсійних послуг. *Вісник Хмельницького національного університету. Економічні науки.* 2014. № 6(1). С. 215–219.
4. Белікова М.В., Зайцева В.М. Основи музеєзнавства : навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів / Запоріжжя : ТОВ “ЛПЦ” ЛТД, 2015. 180 с.
5. Костинець В.В., Костинець Ю.В. Віртуальні подорожі як інструмент просування причорноморського регіону. *Причорноморські економічні студії.* 2020. Вип. 52-1. С. 82-85.
6. Кучірка Д. Внутрішній туризм в Україні – на підйомі через COVID-19. Чи надовго? URL: <https://www.radiosvoboda.org/a/vnytrishnij-turyzm-v-ukraini-covid19/30726545.html>
7. Нагернюк Д.В. Особливості розвитку екстремального туризму в Україні. *Збірник наукових праць Уманського національного університету садівництва.* Вип. 96. 2020. С. 178-190.
8. Нагернюк Д.В., Коваленко Л.Г., Непочатенко В.О. Основні аспекти прибутковості туристичних підприємств. *Електронне наукове фахове видання «Економіка та суспільство».* 2018. № 17.
9. Нагернюк Д.В., Непочатенко О.О. Проблеми та перспективи розвитку сільських територій в Україні. *Економіка та суспільство.* 2021. N 27.
10. Романенко М. ZOOM чи туристичний бум: чи збільшиться внутрішній туризм після карантину. URL: <https://hromadske.ua/posts/zoom-chi-turistichnij-bum-chi-zbilshitsya-vnutrishnij-turizm-pislya-karantinu>
11. Слатвінська Л.А. Організація екскурсійної діяльності: економічний вектор. *Ефективна економіка,* 2017. №5. URL: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=5596>
12. Сокол Т.Г., Плиська І.І. Інноваційні способи і форми екскурсійної діяльності на ринку туристичних послуг України. *Вчені записки університету «КРОК».* Вип. 47. 2017. С. 165-170.

13. ІНФОРМАЦІЙНІ РЕСУРСИ

1. Google Scholar – пошукова система, яка індексує повний текст наукових публікацій всіх форматів і дисциплін. URL : <https://scholar.google.com.ua/schhp?hl=uk>
2. The World Tourism Organization (UNWTO). URL: <https://www.unwto.org/>
3. Верховна Рада України : офіційний веб-сайт. URL : <http://www.rada.gov.ua>.
4. Все про туризм – туристична бібліотека. URL: <http://infotour.in.ua/index.htm>
5. Законодавство України. URL : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/main/a>
6. Кабінет Міністрів України : Єдиний веб-портал органів виконавчої влади України URL: <http://www.kmu.gov.ua>.
7. Національна бібліотека імені В. І. Вернадського. URL : <http://www.nbuv.gov.ua/>

8. Офіційний сайт Гільдії гідів. URL: <https://gg.in.ua>
9. Офіційний сайт Ліги екскурсоводів м. Київ. URL: <http://excurs.kyiv.org/>
10. Репозитарій Уманського національного університету садівництва. URL : <http://lib.udau.edu.ua/?locale=uk>

14. ПЕРЕЗАРАХУВАННЯ ТА ВИЗНАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ

Перезарахування та визнання результатів навчання з дисципліни «Екскурсологія» або окремого її елемента відбувається відповідно до Положення про порядок визнання в Уманському національному університеті садівництва результатів навчання, отриманих у неформальній та/або інформальній освіті.

Здобувачі вищої освіти мають право на визнання результатів навчання в неформальній та інформальній освіті (курси навчання в центрах освіти, курси інтенсивного навчання, семінари, конференції, олімпіади, конкурси наукових робіт, літні чи зимові школи, бізнес-школи, тренінги тощо) в обсязі, що загалом не перевищує 25 % освітньої програми.

15. ПОЛІТИКА АКАДЕМІЧНОЇ ДОБРОЧЕСНОСТІ

У процесі навчання з дисципліни «Екскурсологія», студенти повинні дотримуватися встановлених правил академічної доброчесності, визначених Кодексом доброчесності Уманського національного університету садівництва. При підготовці рефератів, виконанні індивідуальних науково-дослідних завдань, а також під час проведення контрольних заходів очікується, що всі роботи подані студентами будуть їхніми оригінальними дослідженнями та міркуваннями.

Будь-які види порушення академічної доброчесності, зокрема плагіат, неправомірне використання чужих ідей, фальсифікація даних чи співучасть у таких діяннях, є абсолютно неприпустимими і не толеруються. Виявлення ознак академічної недоброчесності у письмовій роботі студента є підставою для її незарахування викладачем, незалежно від обсягу порушення.

З метою запобігання порушенням і підвищення якості академічних робіт, студентам настійно рекомендується користуватися належними академічними ресурсами та інструментами для перевірки робіт на плагіат, а також звертатися за консультаціями з питань правильного цитування і академічного письма.

16. ЗМІНИ У РОБОЧІЙ ПРОГРАМІ

У робочій програмі відповідно до освітньо-професійної програми «Туризм» на 2024-2025 навчальний рік, переглянуто структуру навчальної дисципліни в частині кількості годин виділених на аудиторну та поза аудиторну роботу, оновлено методичне забезпечення, список рекомендованої літератури та інформаційні ресурси.